

MAKTABGACHA TA'LIMDA O'ZBEK MILLIY XALQ O'YINLAR VA URF-ODATLAR ASOSIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR QO'LLANISHI

Rejapova Namuna Akramovna

Qo'qon davlat universiteti "Maktabgacha ta'lim" kafedrasida o'qituvchisi

3-talaba **Tursunova Benazirxon Olmosbek qizi**

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tizimida o'zbek milliy xalq o'yinlari va urf-odatlar asosida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash masalalari keng va atroflicha yoritilgan. Unda bolalarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularning ijodiy, intellektual va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, milliy o'yinlar, urf-odatlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogika, tarbiya, rivojlanish, interaktiv metodlar.

Аннотация: В данной статье подробно раскрываются вопросы применения инновационных педагогических технологий в системе дошкольного образования на основе узбекских национальных народных игр и традиций. Анализируется значение современных подходов в воспитании детей в духе национальных ценностей, а также в развитии их творческих, интеллектуальных и социальных навыков.

Ключевые слова: дошкольное образование, национальные игры, традиции, инновационные технологии, педагогика, воспитание, развитие, интерактивные методы.

Abstract: This article comprehensively discusses the application of innovative pedagogical technologies in the preschool education system based on Uzbek national folk games and traditions. It analyzes the importance of modern approaches in educating children in the spirit of national values, as well as in developing their creative, intellectual, and social skills.

Keywords: preschool education, national games, traditions, innovative technologies, pedagogy, upbringing, development, interactive methods.

Maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'lim tizimining muhim bosqichi bo'lib, unda bolalarning shaxs sifatida shakllanishi, dastlabki bilim, ko'nikma va malakalarning rivojlanishi ta'minlanadi. Ushbu davrda bolaga berilgan tarbiya uning kelajakdagi hayotiy faoliyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois maktabgacha ta'lim tizimida milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish dolzarb vazifalardan biridir.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun (2020) hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4312-son qarori (2019) maktabgacha ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va milliy qadriyatlar asosida tarbiya berishni rivojlantirishga qaratilgan.

Shuningdek, PF-6108-son Farmon (2020) orqali ta’lim tizimini kompleks rivojlantirish, zamonaviy innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish vazifalari belgilab berilgan. Bu esa maktabgacha ta’lim jarayonida milliy o‘yinlar va urf-odatlardan samarali foydalanish imkoniyatini kengaytiradi.

O‘zbek xalq o‘yinlari va urf-odatlari boy madaniy meros sifatida bolalar tarbiyasida muhim ahamiyatga ega. Ular orqali bolalarning jismoniy rivoji, aqliy salohiyati, ijtimoiy faolligi va ma’naviy dunyoqarashi shakllanadi.

Milliy o‘yinlar bolalarda epcillik, tezkorlik, jamoada ishlash, muloqot qilish kabi ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Masalan, “Oq terakmi, ko‘k terak”, “Bekinmashoq”, “Chillak” kabi o‘yinlar bolalarda nafaqat jismoniy, balki ijtimoiy va psixologik rivojlanishga ham xizmat qiladi.

Urf-odatlar esa bolalarda milliy o‘zlikni anglashni shakllantiradi. Navro‘z bayrami, beshik to‘yi, mehmondorchilik an‘analari orqali bolalar milliy qadriyatlarni amaliy tarzda o‘zlashtiradi. Bu esa ularning ma’naviy kamolotiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar maktabgacha ta’lim samaradorligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Ular orqali ta’lim jarayoni interaktiv, qiziqarli va samarali tashkil etiladi. Quyidagi texnologiyalar keng qo‘llaniladi:

- interaktiv o‘yin texnologiyalari
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
- sahnalashtirish texnologiyalari
- rolli o‘yinlar
- STEAM yondashuvi

Milliy o‘yinlarni innovatsion texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish bolalarda ijodiy fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, multimediali vositalar orqali milliy o‘yinlarni ko‘rgazmali tarzda namoyish etish bolalarning qiziqishini oshiradi.

Sahnalashtirish texnologiyasi yordamida bolalar milliy urf-odatlarni rollar orqali ijro etadi. Bu jarayon ularning nutqini rivojlantiradi, o‘ziga ishonchini oshiradi va sahnada erkin harakat qilishga o‘rgatadi.

Shuningdek, zamonaviy ta’limda STEAM yondashuvini milliy tarbiya bilan uyg‘unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu orqali bolalarda ijodkorlik, tahliliy fikrlash va innovatsion yondashuv shakllanadi.

Amaliyotda quyidagi shakllar samarali hisoblanadi:

- milliy o‘yinlar asosida faoliyatlar tashkil etish
- tematik haftaliklar o‘tkazish
- milliy bayram va tadbirlarni tashkil etish
- ota-onalar ishtirokida loyihalar ishlab chiqish

Masalan, “Milliy o‘yinlar kuni” yoki “Qadriyatlar haftaligi” kabi tadbirlar bolalarning milliy merosga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Biroq, ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, pedagoglarning innovatsion texnologiyalarni yetarli darajada o‘zlashtirmaganligi, metodik qo‘llanmalar yetishmasligi, moddiy-texnik baza cheklanganligi kabi holatlar uchraydi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi choralar muhim:

- pedagoglar malakasini oshirish
- zamonaviy o‘quv-metodik ta’minotni kuchaytirish
- innovatsion texnologiyalarni amaliyotga keng joriy etish
- ilg‘or tajribalarni ommalashtirish

Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar ishtirokida o‘tkaziladigan tadbirlar bolalarning rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Umuman olganda, o‘zbek milliy xalq o‘yinlari va urf-odatlar asosida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash maktabgacha ta’lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Bu orqali bolalar nafaqat bilimli, balki milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalangan shaxs sifatida shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-4312-son qarori. – 2019.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6108-son Farmoni. – 2020.
4. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
5. Xodjayev B. Pedagogika nazariyasi. – Toshkent, 2021.
6. Nishonova Z. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent, 2020.
7. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. O‘quv qo‘llanma. – Toshkent, 2023.